

УДК 616.428 – 002.1/3 – 053.5/7: 615.851

ПСИХОЛОГІЧНИЙ СТАТУС ПІДЛІТКІВ З ГОСТРИМ ГНІЙНИМ ЛІМФАДЕНІТОМ У ДООПЕРАЦІЙНОМУ ПЕРІОДІ

В.О. Рудь, О.В. Туржи, Ю.Ю. Фисун
ВДНЗ України «Українська медична стоматологічна академія», м. Полтава

У роботі на підставі психодіагностичного обстеження 36 підлітків, які готуються до операції з приводу гострого гнійного лімфаденіту, вивчено їх характерологічні риси і рівень тривожності. Виявлено, що більшість підлітків мають виражену акцентуацію, переважно емоційно-лабільного і дистимічного типів. Рівень особової і ситуативної тривожності у них знаходиться в межах норми. На підставі отриманих даних розроблені основні напрями психокоректувальної роботи з вказаним контингентом пацієнтів на всіх етапах оперативного втручання.

Ключові слова: підлітки, характерологічні особливості, тривожність, психокорекційна робота.

Стаття є фрагментом науково-дослідної роботи «Розробка і вдосконалення методів діагностики, лікування, реабілітації та профілактики вроджених та набутих захворювань, дефектів та деформацій щелепно-лицевої ділянки» (шифр теми 0105U004081).

Проблема оперативних втручань в щелепно-лицевій ділянці у дітей залишається актуальною в аспекті психологічного підходу, враховуючи те, що психіка дитини чи підлітка є незрілою, підвищено уразливою до дії зовнішніх чинників та знаходиться в процесі формування [4]. Безумовно, що майбутня хірургічна маніпуляція, особливо на обличчі, є потужним стресовим фактором для людини і неоднозначно сприймається особистістю. Знання психологічних особливостей підлітка дозволяє раціонально та виважено спланувати оперативне втручання, ведення раннього та пізнього післяопераційного періоду, що надає змогу превенції можливих ускладнень та небажаних явищ на будь-якому етапі хірургічного втручання [2,5]. Крім того, урахування психологічних якостей пацієнтів такого віку дозволяє проводити психопрофілактичну роботу як з ними, так і з родинним оточенням.

Метою роботи було вивчення психологічного статусу дітей та підлітків з гострим гнійним лімфаденітом щелепно-лицевої ділянки перед хірургічним втручанням.

Матеріал та методи дослідження. Нами обстежено 36 пацієнтів з гострим гнійним лімфаденітом щелепно-лицевої ділянки, які були госпіталізовані в ургентному порядку в хірургічне відділення Полтавської міської дитячої лікарні. Всім дітям проведено психодіагностичне обстеження за допомогою вербальних методик Шмішека-Леонгарда та Спілбергера [3]. Серед обстежених осіб чоловічої статі було 7 (19,44%), жіночої – 29 (80,56%). Вік пацієнтів коливався від 12 до 14 років (середній вік склав $13,7 \pm 1,12$ років).

Означений віковий проміжок дозволив нам провести психодіагностичне обстеження з використанням спеціальних методик, адаптованих саме для цього вікового діапазону. У дітей, віком менше 12 років, серйозний психологічний аналіз характерологічних властивостей не є можливим внаслідок несформованості провідних характерологічних констеляцій [1]. озволяє дослідити акцентуацію характеру людини (в т.ч. підліткового віку) на рівні ознак, тенденцій чи явного характерологічного загострення (акцентуації). За результатами опитування підраховується кількість позитивних відповідей, яка помножується на відповідний коефіцієнт, залежно від ключової формули, на підставі чого будується графік або т.з. «характерологічна крива». Методика Ч. Спілбергера спрямована на вивчення рівня ситуаційної та особистісної тривожності в умовних одиницях (балах). Ситуаційна тривожність (СТ) є динамічною характеристикою людини, що відбиває її емоційну напруженість в певних стресових ситуаціях. Особистісна тривожність (ОТ) є постійною характеристикою особистості людини і не підлягає суттєвим коливанням залежно від зовнішніх або внутрішніх факторів.

Результати дослідження та їх обговорення. Як показали результати застосування методики Шмішека-Леонгарда, у 29 (80,55%) обстежених підлітків було виявлено акцентуацію характеру на рівні явно вираженого загострення, інші мали ознаки та тенденції до акцентуації характеру. В процесі аналізу ми враховували тільки явно виражені акцентуації, оскільки в даному віковому проміжку не можна спиратися на дані ознак чи тенденцій, що можуть відбивати динамічні процеси формування характеру. Типи виявлених акцентуацій представлено в табл. 1.

Типи акцентуацій характеру обстежених

№ п/п	Тип акцентуації	Абс. ч.	%
1	Афективно-лабільний	12	41,38
2	Дистимічний	6	20,70
3	Демонстративний	4	13,79
4	Гіпертимний	3	10,34
5	Афективно-екзальтований	3	10,34
6	Збудливий	1	3,45
Усього		29	100,0

Як свідчать дані таблиці 1, практично половину обстежених (41,38%) з виявленою явною акцентуацією характеру складала особи афективно-лабільного типу. Їх психологічними характеристиками на рівні характерології були підвищена емоційна збудливість з ознаками швидкої зміни емоцій на протилежні, схильність до конфліктів з використанням пасивної оборони, плаксивість, схильність до швидкого відреагування негативних переживань. Другою за кількістю підгрупою акцентуацій були особи дистимічного типу (20,70%), які характеризувалися постійно пригніченим настроєм, песимістичними очікуваннями на майбутнє, сталою невдоволеністю оточенням, схильністю до заниженої самооцінки. Практично порівну розподілилися представники демонстративного, гіпертимного та афективно-екзальтованого типів акцентуацій (13,79% та по 10,34% відповідно).

Підлітки з демонстративною акцентуацією були особами, схильними до показової, театральної поведінки, маніпуляції оточенням, мали поверхові захоплення та виражену егоїстичну спрямованість. Пацієнти гіпертимного типу мали постійно підвищений настрій, були дійовими, цілеспрямованими, але дещо хаотично активними особами. Афективно-екзальтована акцентуація характеризувалася надзвичайно високим рівнем емоційних переживань, схильністю до зведення позитивних чи негативних реакцій на щабель екзальтації, високою виснажливістю психічної діяльності. Тільки одним випадком була представлена збудлива акцентуація характеру (3,45%). Дівчинка, у якого її було виявлено, мала виражені риси емоційної збудливості, схильності до вербальної і навіть фізичної агресії, мстивості, тривалого кумулювання негативних переживань. Застосування методики Ч. Спілбергера дозволило нам визначити рівень СТ та ОТ у обстежених хворих. Як засвідчили отримані нами результати, рівень СТ коливався від 12 до 23 балів і склав у середньому $17,23 \pm 1,33$, що відповідає нормальному рівню тривожності. Отже, усі обстежені особи в ситуації стресу не виявляли підвищеного емоційного напруження та дискомфорту. Дослідження рівня особистісної тривожності показало, що ОТ обстежених коливалася від 17 до 34 балів і в середньому складало $22,11 \pm 0,45$, що також відповідає нормальному рівню тривожності.

Отримані результати дослідження психологічних особливостей підлітків дозволили сформулювати основні напрямки психокорекційної роботи з ними. Домінування серед обстежених осіб з рисами емоційної лабільності та пригніченого настрою потребує використання в процесі передопераційної підготовки та післяопераційному періоді психотерапевтичних впливів седативного та підтримуючого напрямку, завданням яких є створення для підлітка середовища безпеки, спокою, виваженого та стриманого ставлення медичного персоналу, що слугуватиме противагою характерологічним загостренням пацієнтів. Нормальний рівень СТ та ОТ у обстежених, окрім очевидно позитивного значення, має й приховану небезпеку, яка полягає в недооцінці ступеню ризиків та небезпек як самого втручання, так і потенційних ускладнень в післяопераційному періоді. Тому важливим в рамках психокорекційної роботи ми вважаємо формування у підлітків виваженого, усвідомленого, серйозного ставлення до хвороби, оперативного втручання та післяопераційних рекомендацій лікаря. Психотерапевтичні впливи мають здійснюватися в рамках раціонального підходу, володіти яким повинні лікарі будь-якого профілю.

Висновки

1. Провідними характерологічними ознаками підлітків, що готуються до операції з приводу гострого гнійного лімфаденіту є переважання у них емоційно-лабільних та дистимічних рис характеру. Дещо рідше зустрічаються демонстративні, гіпертимні та афективно-екзальтовані акцентуації характеру. Середній рівень СТ та ОТ у обстежених не виходить за межі норми.

32 Основними напрямками психокорекційної роботи з підлітками на усіх етапах оперативного втручання є наступні: з боку медичного персонала створення атмосфери безпеки, спокою, виваженого та стриманого ставлення; з боку пацієнтів – формування у підлітків виваженого, усвідомленого, серйозного ставлення до хвороби, операції та післяопераційних рекомендацій лікаря. Означені психотерапевтичні впливи повинні здійснюватися в рамках раціональної (роз’яснювальної) психотерапії.

Перспективи подальших розробок у даному напрямку: вивчити результати проведеної психокорекційної роботи з підлітками, яким проведено оперативне втручання з приводу гострих запальних процесів щелепно-лицевої ділянки як в до-, так і в післяопераційному періодах.

Література

1. Герасименко Л.А. Применение групповой психотерапии в реабилитации пациентов после проведения пластической операции / Герасименко Л.А. // Медицинская психология. – 2006. – Т.1, №4 – С. 60-63.
2. Задоя Н.І. Диференційована седативна підготовка дітей 7-11 років при хірургічній санації порожнини рота / Ніна Іванівна Задоя. – Автореф. дис. ... к. мед. н. – Полтава, 2005. – 19 с.
3. Книга практического психолога. Часть II. / А.Н. Беседин, И.И. Липатов, А.В. Тимченко, В.Б. Шапарь. – Харьков: Фортуна-пресс, 1998. – 411с.
4. Личко А.Е. Подростковая психиатрия / Личко А.Е.: Учебное пособие. – Л.: Медицина, 1987. – С. 27-34.
5. Скрипников А.Н. Психотерапевтическая помощь пациентам с дефектами и деформациями головы и шеи / А.Н. Скрипников, Л.А. Герасименко // Медицинская психология. – 2006. – Т.1, №2 – С. 62-64.

Резюме

ПСИХОЛОГИЧЕСКИЙ СТАТУС ПОДРОСТКОВ С ОСТРЫМ ГНОЙНЫМ ЛИМФАДЕНИТОМ В ДООПЕРАЦИОННОМ ПЕРИОДЕ

Рудь В.А., Гуржий Е.В., Фисун А.Ю.

В работе на основании психодиагностического обследования 36 подростков, которые готовятся к операции по поводу острого гнойного лимфаденита, изучены их характерологические черты и уровень тревожности. Выявлено, что большинство подростков имеют выраженную акцентуацию, преимущественно эмоционально-лабильного и дистимического типов. Уровень личностной и ситуационной тревожности у них находится в пределах нормы. На основании полученных данных разработаны основные направления психокоррекционной работы с указанным контингентом пациентов на всех этапах оперативного вмешательства.

Ключевые слова: подростки, характерологические особенности, тревожность, психокоррекция.

PSYCHOLOGICAL STATUS OF ADOLESCENTS WITH ACUTE PUS LYMPHADENITIS IN ANTEROPERATIONAL PERIODS

Rud' V.A., Gurzhiy E.V., Fisun O.Y.

In the article based on the psychodiagnostic investigation of 36 adolescents which expecting a surgery operation due to the acute pus lymphadenitis there were studied their characterological peculiarities and anxious level. There were established that main part of patients has obvious character's accentuation, mainly emotion's lively and dystimic types. Levels of situation's and person's anxious were in the normal ranges. Based on the results of investigation main psychocorrection's ways with the adolescents during all stages of surgery operation were made.

Key words: adolescents, characterological peculiarities, anxious, psychocorrection.

УДК 616.76

ВЛИЯНИЕ ОСТРОЙ КРОВОПОТЕРИ НА ИОННЫЙ БАЛАНС ГОЛОВНОГО МОЗГА В ПЕРИОПЕРАЦИОННОМ ПЕРИОДЕ

А.А. Хижняк, Т.Н. Серебрякова, А.Ю. Ткачук
ГУ „Институт общей и неотложной хирургии АМН Украины”, г. Харьков

В клинических условиях изучено влияние острой кровопотери на ионный гомеостаз головного мозга. Установлены возможные причины церебральной недостаточности и нарушения сознания у пациентов данной категории.